

BIBLIOTECILE EUROPENE ÎN PERIOADA CRIZEI ENERGETICE

MÁTÉ ERZSÉBET
 Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj
 erzsebet.mate@bjc.ro

ABSTRACT: The negative effects of the Covid-19 pandemic in 2020 caused not only a decreasing number of the library visits, but a financial impact on the institutions, that was exacerbated by inflation in 2022, in the context of war and energetic crisis. The author analyses how the latter affected European libraries, especially their functionality.

KEYWORDS: energetic crisis, European libraries, new library services, crisis management

Se pare că, nici în 2023, instituțiile de cultură, în cazul nostru bibliotecile, nu vor avea parte de o situație ușoară. În timpul pandemiei de Covid-19 din 2020, pe lângă scăderea numărului vizitatorilor bibliotecilor, s-a înregistrat și un impact financiar asupra instituțiilor, care a fost ulterior exacerbat de procesul inflaționist din 2022, situația de război și criza energetică. În studiul de față vom încerca să analizăm în ce măsură aceasta din urmă a afectat situația bibliotecilor europene.

În perioada 20 - 28 octombrie 2022, Biblioteca Națională a Ungariei, Széchényi, a inițiat o anchetă la nivel național, în cadrul căreia au fost colectate date privind funcționarea bibliotecilor în situații de urgență energetică.¹ Scopul acesteia a fost evaluarea programului de funcționare al bibliotecilor și serviciile de bibliotecă dezvoltate în situația de criză energetică. Prima modificare identificată a vizat programul de funcționare, din noiembrie, bibliotecile fiind deschise în medie cu aproape 4

ore mai puțin pe săptămână. Analiza a relevat că cea mai mare reducere a orarului de funcționare, în medie 21 de ore pe săptămână, s-a produs în bibliotecile județene. În plus, orele de funcționare ale Bibliotecii Naționale și ale bibliotecilor filiale județene au scăzut asemenea (în medie cu 17, respectiv 16 ore pe săptămână). În cazul bibliotecilor județene, aceasta înseamnă o reducere, în medie, cu 44% a programului lor săptămânal de funcționare. În multe locuri, s-au adoptat soluții alternative: nu a fost redus programul de funcționare, dar a fost sistată încălzirea; biblioteca este deschisă doar în a doua jumătate a săptămânii²; încălzirea spațiilor se asigură doar pe baza înregistrării prealabile a vizitei la bibliotecă și în timpul derulării de activități. Între soluțiile adoptate pentru economisirea energiei a fost și relocarea, sondajul menționat anterior relevând că 3,6% dintre biblioteci au indicat că se vor muta într-o clădire nouă începând cu 1 noiembrie (sau de la o dată ulterioară specificată), într-o proporție

¹ Békésiné Bognár Noémi Erika et alii., „Könyvtárak az energia-veszélyzet idején”, Könyvtári Intézet, accesat în data de 30.11.2022, <https://www.ki.oszk.hu/hir/kutatasi-es-elemzo-osztaly/konyvtarak-az-energia-veszelyhelyzet-idejen>.

² „Nyitvatartás”, Széchenyi István Városi Könyvtár, accesat în data de 14.11.2022, <https://www.szivk.hu/>.

mai mare decât media (8%) din bibliotecile municipale. Este semnificativă și restrângerea spațiilor utilizabile de către cititori, cel mai mult în cazul spațiilor de lectură ale bibliotecilor județene (în medie cu 700 m²), dar și la Biblioteca Națională (în medie cu 520 m²). S-a încercat satisfacerea nevoilor utilizatorilor prin extinderea serviciului de furnizare a cărții la domiciliu³, acest tip de serviciu fiind caracteristic în principal bibliotecilor orășenești cu impact la nivel județean. În același timp, s-au dezvoltat serviciile online, în multe locuri s-au asigurat pături cititorilor din sălile de lectură ale bibliotecii. O soluție este stabilirea unor limite de temperatură, dar este frecventă și închiderea completă a bibliotecilor în lunile de iarnă.⁴

În Serbia, în baza datelor furnizate de Biblioteca Națională, Biblioteca Orășenească din Belgrad⁵ și Biblioteca din Subotica, se pare că nu au apărut schimbări în programul funcționare al

bibliotecilor, dar nici la nivelul serviciilor și activităților tradiționale.

În cazul Slovaciei, situația nu mai este atât de favorabilă, criza energetică a afectat grav și instituțiile de cultură⁶, a fost redusă temperatura din interiorul acestora, s-a restricționat utilizarea aparatului electric neesențial, a fost sistată ori s-a trecut la iluminarea exterioară a instituțiilor cu LED-uri.

Programul de funcționare al Bibliotecii Naționale a Slovaciei nu a fost schimbat⁷, dar în cazul altor biblioteci s-a restrâns programul de funcționare începând cu octombrie 2022 (ex. Biblioteca Pedagogică Slovacă din Bratislava). Biblioteca Științifică de Stat din Košice a introdus diferite măsuri pentru economisirea energiei: a redus programul de funcționare cu o oră, s-a stabilit un prag maxim al temperaturii interioare (20 °C), utilizatorii au fost rugați ca după

³ „Üzenetben kérjen könyvet!”, Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ, accesat în data de 14.11.2022, <https://www.gvkik.hu/eztkerem>.

⁴ „Nyitvatartás”, Eger Bródi Sándor Könyvtár, accesat în data de 14.11.2022, <https://brody.iif.hu/nyitvatartas>; „Nyitvatartás”, Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ, accesat în data de 14.11.2022, https://www.gvkik.hu/nyitva_tartas; „Nyitvatartás változás”, Verseghy Ferenc Könyvtár, accesat în data de 14.11.2022, <https://vfmk.hu/>; „Nyitvatartás”, Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár, accesat în data de 14.11.2022, <http://www.mzsk.hu/nyitvatartas/>; „Kölcsönzési innováció a MÉLIUSZban”, Méliusz Juhász Péter Könyvtár, accesat în data de 14.11.2022, <https://www.meliusz.hu/?accessibility=false>.

⁵ „Our libraries”, Belgrad City Library, accesat în data de 14.11.2022, <https://bgb.rs/en/our-libraries>.

⁶ Jana Vargová, „Takmer 57 miliónov eur. Účty za energie trápia školy, na pomoc štátu čakajú už mesiace”, *Pravda*, accesat în data de 22.09.2022, <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/641165-takmer-57-milionov-eur-ucty-za-energie-trapia-skoly-na-pomoc-statu-cakaju-uz-8-mesiacov/>; Szabó Dániel, „Szlovákia gazdasági összeomlása ijesztő előjel Magyarország számára is”, Napi.hu, accesat în data de

28.09.2022, <https://www.napi.hu/nemzetkozi-gazdasag/eduard-heger-szlovakia-energiavalsag-recesszio-gazdasag-eu-tamogatas.760541.html>; NZS, „A Greenpeace Szlovákia aktivistái az energiaválság azonnali megoldását követelik a kormánytól”, Felvidék.Ma, accesat în data de 14.11.2022, <https://felvidek.ma/2022/11/a-greenpeace-szlovakia-aktivistai-az-energiavalsag-azonnali-megoldasat-kovetelik-a-kormanytol>; „Nemzetközi helyzetkép 2022. Október 5”, Könyvtári Intézet, accesat în data de 5.10.2022, <https://www.ki.oszk.hu/nemzetkozi-helyzetkep-2022-oktober-5>; „Nemzetközi helyzetkép 2022. November 9”, Könyvtári Intézet, accesat în data de 9.11.2022, <https://www.ki.oszk.hu/nemzetkozi-helyzetkep-2022-november-9>; „Nemzetközi helyzetkép 2022. November 24”, Könyvtári intézet, accesat în data de 24.11.2022, <https://www.ki.oszk.hu/nemzetkozi-helyzetkep-2022-november-24>; „Nemzetközi helyzetkép 2022. December 15”, Könyvtári Intézet, accesat în data de 15.12.2022, <https://www.ki.oszk.hu/nemzetkozi-helyzetkep-2022-december-15>.

⁷ „Opening times”, Slovak National Library, accesat în data de 18.12.2022, <https://www.snk.sk/en/opening-times.html>.

încărcarea telefonoanelor și laptop-urilor să scoată imediat din priză încărcătoarele.⁸

În Germania, instituțiile de cultură, inclusiv bibliotecile, se bucură de o protecție sporită. În sarcina bibliotecilor a căzut realizarea unui plan de măsuri cuprinzător în caz de dezastre, cu implicarea specialiștilor, iar acesta se aplică și la criza energetică (întreruperea alimentării cu gaz sau electricitate). Planul de urgență include, defalcat pe etape, când și unde ar trebui oprit aerul condiționat sau când ar trebui redus programul de funcționare. O măsură general valabilă este stingerea iluminatului decorativ pe timp de noapte, înlocuirea becurilor cu LED-uri și reducerea temperaturii. La nevoie, bibliotecile nu funcționează doar ca centre de informare, ci pot deveni și locuri de refugiu.⁹

Și în Italia s-au adoptat măsuri urgente pentru economisirea energiei (a intrat în prim plan munca de la distanță, ca soluție posibilă), dar acestea nu au afectat drastic bibliotecile. Este semnificativă reducerea programului de

⁸ „Dôležitý oznam – úspora energií / Important notice – energy saving”, Štátnej vedecká knižnica vo Košiciach, accesat în data de 28.10.2022, <https://www.svkk.sk/clanky/dolezity-oznam-uspora-energií-important-notice-energy-saving.html>.

⁹ „Bibliotheken übernehmen wichtige gesellschaftliche Funktion in der Energiekrise”, Öffentliche Bibliotheken in Bayern, accesat în data de 21.09.2022, <https://www.oebib.de/beitraege/bibliotheken-uebernehmen-wichtige-gesellschaftliche-funktion-in-der-energiekrise/>; „Bibliotheken als öffentliche und solidarische Orte bei entsprechenden klimatischen Bedingungen”, Deutscher Bibliotheks Verband, accesat în data de 24.08.2022, https://www.bibliotheksverband.de/sites/default/files/2022-08/20220825_Handlungsempfehlungen_fuer_Bibliotheken_zum_Energiesparen_final.pdf.

¹⁰ „Variazioni orari Biblioteche del San Paolo”, Biblioteche Comune di Parma, accesat în data de 25.01.2023, <https://www.biblioteche.comune.parma.it/alpi/IT/Variazioni-orari-Biblioteche-del-San-Paolo.aspx>; „Risparmio energetico, ridotti gli orari di apertura della

funcționare¹⁰, renunțarea la programul de funcționare de la sfârșit de săptămână sau introducerea unui orar săptămânal de funcționare de patru zile.¹¹ Bibliotecile care asigură un microclimat deosebit sunt în cea mai vulnerabilă poziție¹², protecția cărților extrem de valoroase consumă sume uriașe de bani.

Într-o situație mult mai bună sunt bibliotecile din Spania. Biblioteca Națională a Spaniei funcționează cu un program neschimbător, în afara pauzelor obișnuite de menenanță¹³, în plus, bibliotecile orașenești și-au chiar extins programul de funcționare pentru a deservi mai bine utilizatorii. Bibliotecile orașenești care oferă servicii în weekend se deschid la 8:20 a.m. și se închid la 3:20 p.m.¹⁴

În Franța, din septembrie 2022, măsurile restrictive sunt în curs, iar în octombrie, guvernul francez a elaborat un plan național (Plan de Sobriété) pentru reducerea cu 10% a consumului de energie.¹⁵

Biblioteca Comunale”, Loiano Web, accesat în data de 11.11.2022, <https://www.loianoweb.it/node/6691>; „Biblioteca di Sirtori. Nuovo orario da sabato 5 novembre 2022”, Comune di Sirtori, accesat în data de 5.11.2022, https://www.comune.sirtori.lc.it/c097076/po/mostra_news.php?id=1244&area=H.

¹¹ „Orario”, Brianza Biblioteche, accesat în data de 25.01.2023, <https://www.brianzabiblioteche.it/library/Biassono/timetable/>.

¹² Csökkentik a misék számát az energiaárak miatt”, Magyar Narancs, accesat în data de 22.09.2022, <https://magyarnarancs.hu/kulpol/csokkentik-a-misek-szamat-az-energiaarak-miatt-252492>

¹³ „Horario”, Biblioteca National de Espana, accesat în data de 26.01.2023, <https://www.bne.es/es/horarios>.

¹⁴ „Las bibliotecas municipales de Madrid amplían su horario entre semana”, TeleMadrid, accesat în data de 03.11.2022, <https://www.telemadrid.es/noticias/madrid/Las-bibliotecas-municipales-de-Madrid-amplian-su-horario-entre-semana-0-2502349786--20221103052130.html>.

¹⁵ Antoine Oury, „Écologie et sobriété : quelles actions dans les bibliothèques ?”, Les univers du livre, accesat în data de 21.10.2022, <https://actualitte.com/article/>

În instituțiile publice din Paris¹⁶, temperatura maximă admisă este de 19 °C ziua și 12 °C noaptea, s-a renunțat la iluminatul public decorativ după ora 22:00 (după Turnul Eiffel, pe bulevardul Champs-Elysées¹⁷), s-a interzis utilizarea radiatoarelor electrice, s-au realizat și sunt în curs de desfășurare renovări menite să asigure economia de energie la clădirile publice, în unele locuri, s-a sistat furnizarea apei calde în toaletele clădirilor publice, exceptie făcând grădinițele, cantinele, vestiarele instituțiilor cu profil sportiv.¹⁸

În cazul instituțiilor de cultură și a bibliotecilor publice sau universitare, este practicată reducerea orelor de funcționare¹⁹ sau închiderea temporară a acestora. Este considerată o soluție practică, în cazul bibliotecilor cu același profil, introducerea unui program de funcționare prin rotație, aşa cum a fost cazul mai multor mediateci din Paris.²⁰ La Biblioteca Națională a Franței, becurile au fost înlocuite cu LED-uri, însă scăderea temperaturii în cazul colecțiilor speciale a provocat și aici

[108366/reportages/ecologie-et-sobriete-quelles-actions-dans-les-bibliotheques](https://www.paris.fr/pages/sobriete-energetique-paris-vise-les-10-d-economie-cet-hiver-21981).

¹⁶ „Sobriété énergétique : les mesures mises en place”, Paris, accesat în data de 23.09.2022, <https://www.paris.fr/pages/sobriete-energetique-paris-vise-les-10-d-economie-cet-hiver-21981>.

¹⁷ „Illuminations, enseignes, éclairages, les Champs-Élysées adoptent un plan de sobriété énergétique : la plus belle avenue du monde sera solidaire et exemplaire”, Comité Champs-Elysées, Communiqué de presse, accesat în data de 20.09.2022, https://www.comite-champs-elysees.com/wp-content/uploads/2022/09/CP-20-septembre-2022_ChampsElysees_sobriete.pdf.

¹⁸ „Ville de Créteil. Communication au Conseil Municipal”, accesat în data de 20.09.2023, <https://www.ville-creteil.fr/PDF/PDF-actu/2022/Communication%20Plan%20d'actions%20sur%20l'%C3%A9nergie.pdf>.

¹⁹ „Horaires détaillés”, Bibliothèque Sainte-Barbe, accesat în data de 16.01.2023, <https://www.bsb.univ-paris3.fr/venir/horaires-detaillées>.

²⁰ „Sobriété énergétique : l'Agglomération engagée”, Paris, La communauté d'aglomeration Vallée de la

probleme. În orașele mai mici (spre exemplu, Saint-Julien-les-Villas), primăria și biblioteca sunt închise trei zile pe săptămână de la 1 ianuarie 2023.²¹

La mijlocul anului 2022, criza energetică a ridicat probleme și Norvegiei - dar din motive diferite decât în majoritatea țărilor. Norvegia este lider în producția de petrol și gaze și chiar și în utilizarea energiilor regenerabile, dar își acoperă aproximativ 90% din consumul său de energie electrică cu hidroenergie.²² Din cauza anului secos din 2022, costurile au crescut, afectând în principal regiunea de sud. Apoi, transportul de energie între regiunile sudice și nordice este deficitar și energia electrică în sud costă de trei sute de ori mai mult decât în nord.²³ Însă, ca urmare a pierderii gazului rusesc, rolul Norvegiei a crescut, devenind, până în 2023, cel mai mare furnizor de gaze din Europa.²⁴

Pe perioada iernii, în Norvegia au fost introduse mai multe măsuri de economisire, în interiorul gărilor temperatura a fost redusă de la 21 °C la 17 °C, iar pentru cafenele, magazine, s-

Marne, accesat în data de 9.12.2022, <https://www.agglo-pvm.fr/actualites-agenda/actualites/sobriete-energetique-lagglomeration-engagee-8007>.

²¹ „Crise énergétique: Saint-Julien-les-Villas ferme partiellement sa mairie et sa bibliothèque”, *L'Est éclair*, accesat în data de 16.12.2022, <https://www.est-eclair.fr/id432061/article/2022-11-29/la-mairie-et-la-bibliotheque-fermees-trois-jours-sur-sept>.

²² „Vízhiány Norvégiában. Korlátozzák az energia-exportokat”, YouTube, accesat în data de 10.01.2023, https://www.youtube.com/watch?v=6BN9vM0R_g.

²³ Nagy Noel, „Energiaexportőr országként várhatlan energiaválságba került Norvégia”, Liner.Hu, accesat în data de 11.08.2022, <https://liner.hu/norvegia-energiavalsag-szarazsag-europa/>.

²⁴ „Európa legnagyobb gázszállítójává nőtte ki magát Norvégia az orosz gáz kiesése miatt”, VG/MTI, 09.01.2023, <https://www.vg.hu/nemzetkozi-gazdasag/2023/01/europa-legnagyobb-gazszallitojava-notte-ki-magat-norvegia-az-orosz-gaz-kiesese-miatt>.

a stabilit limita de 19 °-20 °C. Criza energetică nu a influențat viața bibliotecilor: nu s-a modificat programul de funcționare, nu au fost suspendate activități. Biblioteca Națională a Norvegiei²⁵ este oricum într-o situație privilegiată, este prima dintre bibliotecile naționale europene care și-a digitizat întreaga colecție, inclusiv opere protejate de dreptul de autor.²⁶ Dar, utilizarea acestora a fost serios restricționată, utilizatorii nu pot descărca documentele, nu au dreptul de a le copia pe propriile dispozitive, iar Biblioteca Națională nu pregătește exemplare imprimate pentru utilizatori. Biblioteca Deichman Bjørvika din Oslo, deschisă în 2020, a fost construită după standardele casei pasive, astfel încât consumul său de energie este extrem de scăzut.²⁷ În Norvegia, se pune un accent deosebit pe faptul că esența serviciilor bibliotecii este asigurarea accesibilității tuturor. Bibliotecile sunt deschise pentru toată lumea, se poate efectua împrumut gratuit. În aceleași condiții de gratuitate se pot folosi computerele, internetul; împrumutul se face la biroul de autoservire fără implicarea bibliotecarilor.²⁸

Suedia și-a oprit pe rând, în ultimele decenii, reactoarele nucleare și și-a dezvoltat treptat

²⁵ „Opening hours”, National Library of Norway, accesat în data de 10.01.2023, <https://www.nb.no/en/opening-hours/>.

²⁶ „A norvég csoda nyomában – vagy hogyan jött létre az első elektronikus nemzeti könyvtár Európában”, *Könyvtári Figyelő*, accesat în data de 07.10.2020, <http://ki2.oszk.hu/kf/2020/10/a-norveg-csoda-nyomaban-%E2%80%93-avagy-hogyan-jott-letre-az-elso-elektronikus-nemzeti-konyvtar-europaban/>.

²⁷ „Bibliotek og åpningstider”, Deichman, accesat în data de 26.01.2023, <https://deichman.no/bibliotekene>; Csáki Csaba, „Északra kell utazni ha látni szeretnénk a világ jelenlegi legjobb könyvtárát”, Roadster^R, accesat în data de 03.09.2021, <https://roadster.hu/a-vilag-legjobb-konyvtara/>.

²⁸ Dr. Mader Béla, „Beszámoló könyvtárosok szakmai tanulmányútjáról norvég és izlandi könyvtárakban 2008. október 20 – november 3”, accesat în data de 26.01.2023,

sursele regenerabile, dar mai puțin previzibile, cum ar fi energia hidro și eoliană. Creșterea prețurilor pe piața mondială și războiul rus-ucrainean au pus presiune asupra aprovisionării cu energie a Suediei și, în luna ianuarie a acestui an, prim-ministrul Ulf Kristersson a anunțat că, pentru a garanta securitatea energetică și pentru a crește capacitatea de producere a energiei în Suedia, se pregătesc noi măsuri legislative care să facă posibilă construirea de noi centrale nucleare.²⁹

Au fost luate mai multe măsuri pentru economisirea energiei. Multe biserici, saune și piscine au fost închise pe perioada iernii, iar încălzirea bisericilor care au rămas deschise a fost redusă (la 11 °C–18 °C). Locuitorii au fost îndemnați să reducă consumul de energie al gospodăriei.

Măsurile nu au afectat funcționarea bibliotecilor: secțiile pentru public ale Bibliotecii Naționale a Suediei funcționează după programul obișnuit³⁰, unele biblioteci filiale ale Bibliotecii Orașului Stockholm au fost închise doar din cauza lucrărilor de reconstrucție și renovare.³¹ Biblioteca Universității din Uppsala este deschisă și ea fără a fi impusă vreo

https://publicatio.bibl.uszeged.hu/13617/1/csmk_2008_1_4_szam.1.pdf.

²⁹ „Elképesztő lépésre szánta el magát Svédország az energiaválság miatt”, ATV.HU, accesat în data de 11.01.2023, <https://www.atv.hu/kulfold/20230111/elkepeszto-lepesre-szanta-el-magat-svedorszag-az-energiavalsag-miatt>.

³⁰ „Opening hours”, National Library of Sweden, accesat în data de 26.01.2023, <https://www.kb.se/in-english/planning-a-visit/opening-hours.html>.

³¹ „Opening hours”, Stockholms stadsbibliotek – Enskede bibliotek, accesat în data de 26.01.2023 <https://biblioteket.stockholm.se/en/bibliotek/enskede-bibliotek>; „Opening hours”, Stockholms stadsbibliotek – Sture bibliotek, accesat în data de 26.01.2023 <https://biblioteket.stockholm.se/en/bibliotek/sture-bibliotek>.

restricție.³² Știrile de pe site-urile bibliotecilor naționale finlandeze³³ și estone³⁴ arată că programele, expozițiile și prelegerile se desfășoară normal, programele de funcționare sunt neschimbate, iar serviciile funcționează și ele.

Biblioteca Națională a Finlandei este deschisă începând cu 1 septembrie 2022, de luni până vineri, între orele 9:00 și 18:00. Împrumutul în sistem self-service este posibil între orele 9:00 și 10:00 și între orele 17:00 și 18:00, în schimb, sălile de lectură și colecțiile speciale oferă servicii atât offline, cât și online.

În Olanda, criza energetică pune, de asemenea, o povară uriașă asupra bibliotecilor. Deși Camera Reprezentanților olandeză compensează costurile energetice ale instituțiilor culturale și sociale, bibliotecile se luptă cu creșterea costurilor. Biblioteca Națională (Koninklijke Bibliotheek) construiește un depozit durabil, care economisește energie³⁵, construcția ținând cont de protecția împotriva creșterii nivelului mării, a căldurii extreme și a inundațiilor cauzate de schimbările climatice.

Începând din septembrie 2022, mai multe biblioteci au oferit ore de consultanță gratuite pe tot parcursul anului pe probleme legate de economisirea energiei, izolarea apartamentelor, îmbunătățirea climatului interior sau reducerea emisiilor de dioxid de carbon. S-a oferit ajutor atât utilizatorilor bibliotecii, cât și persoanelor neînscrise la bibliotecă în depunerea aplicațiilor

³² „Öppetider/ Opening hours”, Uppsala Universitetsbibliotek, accesat în data de 27.01.2023, <https://libcal.ub.uu.se/hours/>.

³³ „Aukioloajat”, Kansalliskirjasto Nationalbiblioteket, accesat în data de 27.01.2023, <https://www.kansalliskirjasto.fi/fi/asiointi/aukioloajat>.

³⁴ „Opening Times”, National Library of Estonia, accesat în data de 27.01.2023, <https://www.nlib.ee/en/content/opening-times>.

³⁵ Fockje Boersma, „The new book repository: sustainable and safe”, KB Nationale Bibliotheek,

pentru subvenția la prețul energiei. O trăsătură caracteristică este înlocuirea corpuri de iluminat cu lămpi LED; acolo unde a fost posibil, s-a transformat și sistemul de răcire, încălzire și ventilație al bibliotecilor, au fost create locuri de încălzire pentru persoanele defavorizate. Problemele sunt în principal la bibliotecile întreținute de administrațiile localităților mai mici, drept urmare taxele de înscriere au crescut de la 1 ianuarie.³⁶ S-a sugerat și posibilitatea ca evenimentele desfășurate în bibliotecă să fie taxabile ori programul de funcționare să fie redus, ceea ce ar duce la o scădere a numărului de vizitatori ai bibliotecii, dar nu ar reduce fondurile necesare dezvoltării colecției de carte. Întrucât, achiziționând mai puține cărți, bibliotecile și-ar pierde chiar esența.

Elveția importă 30% din sursele sale de energie din Germania și Franța, dar, până în septembrie 2022, aceste importuri au scăzut. Franța și-a închis jumătate din centralele nucleare, iar Germania a redus exporturile.³⁷ Prima măsură a vizat încălzirea clădirilor guvernamentale și publice, temperatura maximă admisă s-a stabilit la 20° C. Și bibliotecile au fost afectate de restricții: acolo unde a fost posibil, apa caldă a fost oprită, la fel iluminatul neessențial, timpul de funcționare a echipamentelor și sistemelor cu consum mare de energie (aer condiționat, lift) a fost redus sau

accesat în data de 19.01.2023, <https://www.kb.nl/over-ons/onderwerpen/nieuw-boekenmagazijn/duurzaam-en-veilig>.

³⁶ „Nemzetközi helyzetkép”, Könyvtári Intézet, accesat în data de 10.12.2022, https://www.ki.oszk.hu/sites/default/files/csatoltfajlok/nemzetkozi_helyzetkep_2022_10_05.pdf

³⁷ Gaston de Persigny, „Svájc az energiaválság szélén áll”, The European Times, accesat în data de 04.10.2022, <https://www.europeantimes.news/hu/2022/09/switzerland-is-on-the-brink-of-an-energy-crisis/>.

s-a procedat la oprirea lor completă.³⁸ În colaborare cu diverse organizații, Bibliosuisse a creat o platformă de informare de unde pot fi obținute toate informațiile, sugestiile, recomandările pentru măsuri specifice sau ghiduri practice privind economisirea energiei.³⁹

În anul 2022, România s-a confruntat cu unele dintre cele mai mari creșteri de tarife la nivel european, deși dispune de resurse energetice.⁴⁰ Gazele naturale s-au scumpit cu 60% față de anul 2021, iar cumulat, electricitatea, gazul și încălzirea au ajuns să coste cu aproape 20% mai mult. Pentru a soluționa criza energetică, guvernul român a adoptat măsuri pentru plafonarea prețurilor și compensarea facturilor de energie pentru populație și companii. Pe lista compensațiilor la energie au apărut familiile mari, cu minim 3 copii,

³⁸ Sarkadi Zsolt, „Svájcban 20 fokra fútik fel a középületeket”, Telex, accesat în data de 16.09.2022, <https://telex.hu/kulfold/2022/09/16/svajc-kozepuletek-20-fok>.

³⁹ „La crise énergétique dans les bibliothèques”, biblioBE.ch, accesat în data de 15.11.2022, <https://www.bibliothebe.ch/fr/News/Informationen-2022-3/La-crise-energétique-dans-les-bibliothèques.aspx>; „Energiekrise”, Bibliosuisse, accesat în data de 10.12.2022, <https://www.bibliosuisse.ch/aktivitäten/energiekrise>

⁴⁰ „Criza energetică din România, agravată de haosul legislativ. Ultima decizie privind plafonarea, adoptată în pragul noului an”, Euronews.Romania, accesat în data de 01.01.2023, <https://www.euronews.ro/articole/criză-energetică-din-romania-agravată-de-haosul-legislativ-ultima-decizie-privind>; „Guvernul a adoptat noile măsuri pentru plafonarea prețurilor și compensarea facturilor la energie și gaze”, Digi24, accesat în data de 25.01.2022, <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/politica/premierul-nicolae-ciucu-anunta-ca-oung-pentru-facturile-la-energie-si-gaze-va-fi-adoptata-in-sedinta-de-guvern-1815165>; „ORDONANȚĂ DE URGENȚĂ nr. 27 din 18 martie 2022 privind măsurile aplicabile clienților finali din piața de energie electrică și gaze naturale în perioada 1 aprilie 2022-31 martie 2023, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul energie”, accesat în data de 09.02.2023, <https://www.engie.ro/wp-content/uploads/2023/02/ordonanta-de-urgenta-nr-27-din-18-martie-2022.pdf>

bolnavii care folosesc echipamente electrice acasă, bisericiile, administratorii de parcuri industriale, distribuitorii de medicamente sau Metrorex. Până în luna februarie 2023, suma totală transmisă spre decontare de ANRE a depășit 11,1 miliarde ron.⁴¹ Totodată, pe site-ul ANRE au apărut informații și sfaturi practice pentru eficientizarea consumului de energie și reducerea cheltuielilor în gospodării.⁴² Pentru diminuarea consumului de energie s-au propus mai multe măsuri vizând la instituțiile publice: schimbarea becurilor cu LED, reducerea iluminatului exterior, deconectarea aparatelor de la sursa de energie atunci când nu sunt folosite, reducerea temperaturii în spațiile de birouri de la 26⁰ C la 23⁰ C în timpul programului de lucru (mult mai mare decât temperatura propusă de către Comisiei Europeană de 19⁰ C).⁴³

<content/uploads/2022/12/OUG-nr.-27.2022-actualizat%C4%83-16.12.22.pdf>.

⁴¹ „Informare de presă în data de 07.02.2023”, ANRE, accesat în data de 07.02.2023, <https://www.anre.ro/>.

⁴² A se vedea la adresele accesate în data de 08.02.2023, file:///C:/Users/bibliotecar/Downloads/18-11-12-02-47-38Infographic-RO_FINAL.pdf; file:///C:/Users/bibliotecar/Downloads/18-11-12-02-47-36Energy-Trifold-RO_Final-PRINT.pdf.

⁴³ Raluca Nicolae, „Ce măsuri iau ministerele pentru a reduce consumul de energie cu până la 20%”, Economedia.ro, accesat în data de 28.09.2022, <https://economedia.ro/vremurile-disperate-cer-masuri-disperate-cum-vor-ministerele-sa-reduca-consumul-de-energie-de-pana-la-20.html#.Y-SSZ3ZBzVh>; Mirela Dădăcuș, „UE cere statelor membre să limiteze la 19 grade temperatura din clădirile publice, pentru a reduce consumul de gaze”, RFI Romania, accesat în data de 15.07.2022, <https://www.rfi.ro/politica-147355-ue-cere-statelor-membre-sa-limiteze-la-19-grade-temperatura-din-cladirile-publice>; Mihaela Moise, „Clădirile publice din Germania vor fi încălzite la maxim 19 grade Celsius pentru a economisi energie”, AGERPRES, accesat în data de 12.08.2022, <https://www.agerpres.ro/monorama/2022/08/12/cladirile-publice-din-germania-vor-fi-incalzite-la-maxim-19-grade-celsius-pentru-a-se-economisi-energie--963459>; „UE va cere statelor membre să limiteze căldura în clădirile publice la 19 grade, iar climatizarea pe timp

Din fericire, pe lista entităților beneficiare de plafonare au fost introduse și instituțiile culturale, mai ales că la începutul anului 2022, mai multe dintre acestea (inclusiv Biblioteca Națională) s-au confruntat cu mari probleme în achitarea facturilor de energie și gaze.⁴⁴ În baza datelor furnizate de Biblioteca Națională a României și bibliotecile județene, se pare că în general nu au apărut schimbări în programul de funcționare al bibliotecilor și nici la nivelul serviciilor și activităților tradiționale.⁴⁵

În studiul de față am încercat să analizăm în ce măsură a afectat criza energetică situația

bibliotecilor europene. Așa cum reiese din paginile anterioare, ultimii trei ani au pus la grea încercare funcționarea instituțiilor culturale, inclusiv pe cea a bibliotecilor, dar bibliotecarii (la fel ca în timpul pandemiei de Covid-19), s-au adaptat rapid și ingenios la noua situație, introducând servicii inovatoare și de economisire a energiei.

Nu putem anticipa sprijinul financiar și politic la care se pot aștepta bibliotecile, dar să nu uităm, că acestea au un rol vital în comunitățile deservite.

de vară la 25 de grade”, G4Media.ro, accesat în data de 14.07.2022, <https://www.g4media.ro/ue-va-cere-statelor-membre-sa-limiteze-caldura-in-cladirile-publice-la-19-grade-iar-climatizarea-pe-timp-de-vara-la-25-de-grade.html>.

⁴⁴ Adi Moșoianu, „Scumpirea galopantă a energiei: Biblioteca Națională a României caută repetat un furnizor, pregătită să dea și peste două treimi din bugetul anual pentru a ține luminile aprinse în sălile de lectură”, Profit.ro, accesat în data de 07.01.2022, <https://www.profit.ro/povesti-cu-profit/energie/scumpirea-galopanta-a-energiei-biblioteca-nationala-a-romaniei-cauta-repetat-un-furnizor-pregatita-sa-dea-si-peste-doua-treimi-din-bugetul-anual-pentru-a-bine-luminile-aprinse-in->

salile-de-lectura-20538779; Corina Chiriac, „Biblioteca Națională riscă să devină iglu! Adrian Cioroianu: „Să dea Dumnezeu să fie iarnă normală”, Capital.ro, accesat în data de 18.10.2022, <https://www.capital.ro/exclusiv-biblioteca-nationala-risca-sa-devina-iglu-adrian-cioroianu-sa-dea-dumnezeu-sa-fie-iarna-normala-video.html>.

⁴⁵ „Împrumut general ”Petre Stoica”, Program de iarnă”, Biblioteca Județeană ”Sorin Titel” Timiș, accesat în data de 09.02.2023, <https://www.bjt.ro/sectii-si-filiale/imprumut-general-petre-stoica/>; Biblioteca Județeană „Kájoni János” Harghita lucrează cu program redus, 8,00 – 18,00, accesat în data de 09.02.2023, <https://biblioteca.judetulharghita.ro/>.